

Илази Недјељом.

Цијена:
За ЦРНУ ГОРУ и АУ-
СТРО-УГАРСКУ (с БОС-
НОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ)
на годину 6 ф., на по год.
и ф., на четврт године 1 ф.
и 50 новчића.

За све остале земље у
ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на
годину 20 франака, на по
године 10 франака, на чет-
врт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Предната шаље се у
плаћеним писмима него-
средњо администрацији „Гл.
Црногорца“ на Цетине, а
може се и картом унут-
рним на пошту у Котор.
Дописе шаље се уредниш-
тву. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се од
реда 5 новч. За огласе веће
и на дуже вријеме моље.

ТВЕЛГРАМИ „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА.“

БЕЧ, 20 децембра. — Министар
војни наређује да се позову на седмо-
дневни вјежбање запасни војници оних
чета које ће бити наоружане новом
пушком, да би увјежбали ново оружје.

БИОГРАД, 20 дец. — Ново је
министарство овако састављено: Сава
Грујић предсједник министарства и
министар војни, пуковник Франасовић
мин. иностраних дјела, др. М. Вујић
мин. финансије, Св. Милосављевић мин.
унутрашњих дјела, П. Велимировић
мин. грађевине, Гига Гершић мин.
правде и просвјете, Стево (Р.) Попо-
вић мин. привреде.

БУДАПЕШТА, 20 дец. — Одго-
варајући на честитку либералне (вла-
дине) странке, рече Тиса, да се још
и данас нада да ће нас мамонћи опас-
ност рата. Угарска неће никад, па ни
јавно мишљење угарско, изазвати рата;
но кад би нам се рат наметнуо, Угар-
ска ће бити на своме мјесту. Не може
рећи више, јер песимизам не би био
оправдан, но и оптимизам би био
погрешан.

БЕРЛИН, 21 дец. — Веспарков
лист „Norddeutsche Allg. Zeitung“ вели,
да је руски цар тим, што је наредно
објаву лажних писама доказао своју
искреност, и сад је поравнао пут
повијештој оцјени оштите положаја.

„National Zeitung“ јавља да је
Цар, примајући јучер, на нову годину,
честитке Ђенерала, рекао, да ће ове
године валати да обрете своју нај-
вишу пажњу машоврама гвардејскога
корпуса.

БИОГРАД, 21 дец. — Скупштина
је одобрила влади зајам од 20 милиона
динара, те је одмах за тим одложена
до 18 (29) јануара 1888.

ПЕТРОГРАД, 21 дец. — „Новое
Время“ изјављује, да су оне ријечи
којима лист немачке владе поздравља

објаву лажних писама, објавиле по-
требу суеједног пријатељства.

ПРИЗ, 25 дец. — При данаш-
њем избору сенатора изабрани су: 42
републиканца и 19 конзерватора (мо-
нархиста), остаје још 21 накнадни из-
бор. Конзерватори су овом приликом
добили четири мјеста.

БИОГРАД, 26 дец. — Својеручно
писмо Краљево Сави Грујићу о амне-
стији*) завршује се уздањем, да ће
Грујић наставити инострану политику
у границама самоодржања и у правцу
цуне независности балканских др-
жава.

ПЕТРОГРАД, 26 дец. — По ви-
јестима „Колошкијех Новина“ наре-
ђено је да се пуште кући старији вој-
ници гвардејскога корпуса. Обично је
до сад бивало то пуштање тек у мје-
сену марту.

БЕРЛИН, 29 дец. — „National
Zeitung“ јавља да су се све велике
државе сложиле да принц Фердинанд
од Кобурга мора оставити Бугарску,
и да ће се брзо учинити што треба
да се то изврши.

ПЕТРОГРАД, 29 дец. — „Journal
de St. Pétersbourg“ назива политичким
лажовима оне који позната лажна писма
подмећу високим лицима у Русији.

БЕРЛИН, 31 децембра. — Цар
Вилем провео је јучер неко вријеме
ван постеле.

ПЕТРОГРАД, 31 дец. — „Journal
de St. Pétersbourg“, говорећи о
гађају докод Бургаса вели, да се бу-
гарско питање не може довести до
законитог ријешења таквим невидо-
ним покушајима.

„Виржевја Вједомости“ указују
на смањивање годишњих трошкова на
војску те се узда да ће та чињеница

*) По „Српским Новинама“, бр. 285
од 25 дец. 1887 помиловани су тим писмом
„и они кривци за дело побуне 1883, који
се данас налазе ван отаџбине“, осим једи-
ног Николе Пашича.

на ново доказати љубав к миру у руске
владае.

ПЕТРОГРАД, 1 јануара 1888. —
Царским указом постављен је Виши е-
градски за министра финансије. Ми-
нистар Толстој и врховни прокурор
синада Побједоносцев добили су
високе декорације уз много милостиво
писмо Царево. Министри Островски
и Воронцов-Дашков исто су тако
одликовани. Велики Књаз Алексеј
Александровић постављен је за
адмирала. Университети остају затво-
рени.

ДОИСИ.

ЈЕЗЕРА, 8 децембра 1887. — Госпо-
дине уреднице! Овом приликом доставља
ти како је прослављен имен дан Његова
Височанства нашега Господара Књаза Ни-
коле.

У суботу на три уре по подне, чим
свештени звона вечерње вријеме, диже се
у јанчка застава на мотку необичне вис-
ине која је пред школом зградом, у исти
мак укажу се и зелени јелови вијенци на
зидовима и прозорима школским, те кроз
неколико минута сва школа би у зеленило
обучена од јеловијех гранича. У вече је
школско здање било осветљено, у школ-
ској соби, саика Његовог Височанства би-
ла је окружена зеленим вијенцима са тра-
вама бијеле и црвене боје, изнад којих се
у пришаху мали барјачићи.

Сјутра дан, т. ј. на дан св. Николе,
на имен-дан нашег Господара, било се
свекло много народа у цркву да се помо-
ли Богу и св. Николи, приносећи топле
молбе за здуживање свога Господара.

По малом входу чинодјејствовао је
многољетствије овдашњи свештеник Петар
Шаулић, који је и при свршетку свете ле-
тургије молебно благодарјење учинио Ње-
говом Височанству Књазу Николи и свом
свијетлом његовом дому.

По свршетку св. литургије, школе
младеж крене пут школе а за њедом на-
род. Кад су ученици заузели своја мјеста
за банковима, онда се отијева химна Го-
сподарева а за овим један ученик изде-
кламује неколико стихова о Црној Гори и
њеноме Владоцу. Послије тога била је
кратка бесједа с разјашњењем према мла-
дијем ученицима, како могу схватити и

Богу благодарити свагда а особито на овај
дан, т. ј. на имен-дан Његовог Височан-
ства нашег милостивог Господара.

Не могу пропустити а да не спомен-
ем природно осветљење, које се догоди-
ло овђе код нас, јер то је једна ријеткост.

На Никољ-дан у југру, прије него је
јоште било свануло, на дивно чудо угледа-
ли смо на дурмиторском бријегу сунчану
свјетлост кроз неколико секунда, и други
омањи дурмиторски висови при врховима
својим бијаху осветљени сунчаном ара-
ком. Изненађен сам с друштвом то гледно,
кад се јоште није подијелио дан од ноћи,
а дурмиторски врхови сунцем осветљени,
као да те високе главнице нијаху увеличати
славу имендану свога ослободитеља Књаза
Николе.

Петро Костић.

ДОМАЊЕ ВИЈЕСТИ.

ЦЕТИЊЕ, 2 јануара.

СМРТ И ПОГРЕБ

ИЛИЈЕ БЕАРЕ.

Сахранисмо га лицем на Шћепан-
дан. Кад су његове челе обамрле од
љуте зиме, кад је његових садова не-
стало под бијелим покровом леденог
свијета, не могаше се ни њему на ино.

Има два мјесеца како је тешко
оболно. Нека што му се сломила снага,
нека што му се за један час изгуби моћ-
ни враг у љутом огњу, што му спадаше
широка плећа „мурлачка“, но му ма-
лакса и душа, потамни му ум, они ум
те осветљаваше својим животворним,
непаметљивим, самониклим зраком сву
своју околину, сломи му се срце, које
својом благом врлином загријеваше
свакога ко га знаваше.

На први глас о болести Беариној
наредно је Господар, да се разријешни
од сваке дужности а бере све приходе,
док се год сасвим не опорави, а послјје
да му се одреди рад какав он себи
буде зажелно. Та милостива наредба
Његовог Височанства према једном као
најсавјеснијем, најкориснијем и у на-
роду најомиљенијем слуги државном,

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

„БЕАРА ЗАСТРЪЛЈИЈА.....“

Самоубијцу видѣлъ я, Толпою окруженъ,
Толпой печальною, иль правильнѣй смущенной,
Лежалъ въ постелѣ онъ, какъ будто въ тихій сонъ,
Спокойный сонъ, навѣки погруженный....

Толпа и искренно и дѣланно шумѣла...
И въ воздухъ гудѣлъ густой, неясный стонъ...
И думалося мнѣ, что за смѣшное дѣло:
И жизнь и смерть! Зачѣмъ родился онъ?...
Учителемъ несчастнымъ былъ онъ въ школъ,
Весь день тоскливою работой утомленъ...
Онъ не имѣлъ понятія о волѣ,
Хотя рабомъ въ душѣ ни разу не былъ онъ!

Любовь! Богиня та не вѣдаетъ несчастныхъ!
Ее не трогають рабовъ презрѣнныхъ стонъ!
Продажныхъ женъ считалъ за женъ онъ страстныхъ, —
И умеръ онъ, не знавъ ни дѣвъ, ни женъ...
И среди воплей горя гуртоваго
Одинъ мнѣ слышался здѣсь задумевный стонъ,
То плачь товарища — учителя другаго
И по чему? Страдаеть тотъ, какъ онъ!

И для него года тяжелые работы!
И для него развитыя мечты!
И для него средь вѣшней пустоты
Одна лишь смерть исходъ изъ суеты!
Освобожденіе отъ власти и заботы!

Мертвецъ лежалъ. Ему связали ноги
И опустили вѣки, кроткій ликъ
Покоемъ былъ. Къ Небесному въ дорогѣ
Казался мнѣ онъ счастливымъ въ этотъ мигъ...
Товарищи мои съ печальною улыбкой
Осматривали трупъ, качая головой...
Я слезы лилъ... И думалъ: предо мной
Комедія великой, роковой
Свершилася еще одна жестокая ошибка.

Цетинѣ, 1887 годъ.

30. декабря.

В. Б. Пассекъ.

О ПИС

ОНОГОШТА-НИКИШКА. *)

Од старина — до 1887 г.

Написао

Максим М. Шобајић.

V.

О именима Оногашта и Никиша.

(Наставак)

Околина Никиша. Сад смо дошли
на ближку околину града же ћемо наћи
повише старина, нијемих и писмених
споменика, око којих ћемо се и заба-
вити више.

1., Варош Моштаница. О старости
данањег града говорећи рекли смо да
је, по народном мишљењу, најприје по-
стао од Грка (или Римљана) у Римско
доба, по с пронашћу Римске царевине
пропао и он; па га Турци обновили.
Но у овдашњем народу постоји ми-
шљење: же је био стари град Оно-
гашт: или је био же је и данас, или
на мјесто „Моштаницу“? Ово питање
вишина рјешава за потоње мјесто. По
мом простом сватању, ја се не слажем
с овимъ. Јер мјеста тамо на Мошта-

*) Ако који од новијех претплатника
буде желно, послаће му се до сад штампани
дио овог „Опис“ бесплатно. Ур.

обрадова је сваког пријатеља, сваког знајца боникова, јер „стари“ наш није имао знајца који му не би био из дубине душе своје пријатељ.

Но све је било касно. Жижак се живота гасло и гасно, док му није сам боник, видећи да нема лијека, а не хотећи да буде на досаду и себи и својима, угулио потоњи пламичак једним зрном из револвера. Сиромаш „стари“! То му је ва истину био и први и потоњи метак из пушке. Његов присни пријатељ и нераздјелни друг, г. Божо Новаковић, нађе га мртва. И ако је, по савјету др-а Мишетића, који се случајно десио на Цетињу, свака убојна ствар уклоњена од њега, он је знао отворити закључану камару, наћи револвер и сасути себи самртно зрно у сред срца.

То је било други дан Божића, у седми час на вече. Пети дан је био у Г. Митрополита, па је пошао у цркву намастирску; пјеливао иконе, клечао пред њивотом Св. Петра, пред гробом Данила I. и Мирка, и намолно се Богу плачући и жецајући.

Сјутра дан га сахранисмо. Кома год бјеше мило — а коме није? — испратио га је до вјечне куће. Проф. Нико Иванковић изговорно је над отвореним гробом неколико искрених, топлих ријечи вјечног опроштаја.

Гроб су му ископали до једног дријева; као да је липа. Што му је мило било за живота, да му је увијек украј њега. Дријада му је била и сестра и љуба. Она ће пуштити своје жилице испод студеног снјјега те обавити њима свог покојног војна; а кад сијне прољеће, жилице ће понијети обилатију храну у срце њено, у главу и косу њену, те кад замирине цвјетни вјевац у тој коси, из тога ће цвијећа мирисати и Беарина душа.

(† Лазар Пуранов Поповић.) Ноћу у очи Шњасан-дана умрљо је најстарији чонјек на Цетињском пољу, Лазар Пуранов (Деља), Дољокрајак. Било му је, кажу, око 98 година. Служио је четири господара, од Св. Петра до Књаза Цароле. Војевао је и на Французе у Беоку. Био је здрав до смрти и снажан. Носити бреме од сто ока преко плапне, то му је била обична ствар. Још у поведјелник, у очи Божића, дошао је пјешине с Ријеке и донио бреме од неких двадесет ока. Прије 10—12 година оженио се по други пут; из тог другог брака има четири сина. Најмлађем дјетићу му нема још двије године, редно се лавих. Био је вјеран и поштен цијелог вијека и пошао је свијетлог образа на свијет, а умрљо

ници не налазим од града. Но ако ћемо варош узети за име града, онда је могуће, да је име Онопошта прво постало у вароши Моштаница, па се пренијело и на град. Но ја свакојаким мислим, да је стара варош Моштаница млађа од старог градића Онопошта, за који мислим да је баш први пут постављен је и сада. Ово највише мислим по великом гробљу града Никшића, премда је велико и моштаничко гробље, по спротивије је. За Моштаницу вели се, да је некада језеро укинуло.

Моштаница на западу је удаљена од града јаче од по сата ода. Моштаница је, како сам прије казао, на врху, т. ј. сјеверном крају поља Баре, на источном крају села Риђана. Крај ње протиче мала речница што отиче из језера Крушица, и на њој је стари камен мост, по прилици, из Римског доба; он је постављен на тврдој живијој стијени, и под њом се лијепо види просијецане стијене па двоје троје врата у олучастом виду, за комотијеје отицање ријеке. Одама од моста стоје развалине старе цркве вароши Моштанице, а ниже ње крај обале, пружа се у већем простору старо гробље, ње се виде само неколико знатних гробова с велим плочама и сандуцима. На овај мост води главни пут за Грахово и Рису. Од њега се к западу, у великом простору виде темељи из земље и подоста каменоземљаних брестулаца,

је лако, као да је заспао, као што се већ у те године и умире.

Кад спуштаху Беару у земљу, копали су један гроб до цркве; бјеше то за Лазара Пуранова. „Ето ће данас уклонати два најпоштенија човјека у Црну Гору“, рећи ће један пријатељ тарући сузу из ока.

— Јавили смо у своје вријеме, да је довршен канал за пресушење земље око језера у пољу оцињском, и да је том радњом добивено доста и врло добре земље. По наредби Њ. В. Књаза издато је од ове земље до сада преко 4000 рала овијем породицама пригородским, које су имале мало или ни мало земље у своја досадања мјеста, и од овијех породица населило се у округ оцињски на ову земљу до сада 160 породица, а преселили се у брзо и све остале, које су земљу већ примале и које ће још Њ. В. Књаз овем земљом обдарити. Многи од овијех насељеника имали су од Њ. В. Књаза још и новчане приномећи било за кућење или набавку волова или жита. Код овсваког оцињског старања Свијетлога Господара, а на добру земљу, као што је ова, насељеници ће брзо, ако Бог да, живнути и помоћи се.

— И у Приморску Нахију, у Бар и у Оцињ, придошло је, како нам оданде јављају, много сиромашких породица из овијех крајева Црне Горе, ње је ове године слаб род био, а међу овијема је доста овијех, које су биле кретале у Србију. Њ. В. Књаз благовољно је милостиво паредити, да се у Бару и Оцињу дадне овијем сиромашима рада, те су тијем начином сада они са свом чељадн својом обезбрижени храном за сву зиму. У Бару се ради, да се, каналима, пресуши барско поље, које због неколиких баруштина, задаје опасну грозницу становништву на крају свакога љета и почетком сваке јесени. Овом је пресушком, лијени Бар, који је иначе својом природом величанствен, сасвијем ће издржавити и извјесно ће се брзо и подићи ово мјесто, којем Њ. В. Књаз своју особиту љубав ударио је.

— Јављају ни из Бара, да је од 17. до 20. било силно море. Од много година нијесу људи гледали море у оваквом пједу. Велики валови искакали су далеко на крај, а цијело море било је у пјену. Лојдов вапор дошао је у петак по подне, али тек у неђељу у јутро могао је искрпат путнике и кренут даље у Крф. „Сибил“ јахта Њ. Височанства издржала је велику муку, и стајала је за све вријеме на пару, да се пусти у ширину, ако је назадне

од старе вароши Моштанице. Кад сам хтио о њој писат, нарочито сам је прегледао, ма да сам је добро познавао. Око цијеле је вароши био бедем, не од камена, но мислим од земље, по јалаку што се види околу; само је од сјевера бријег који је од вјетра заклањао. Ту на бријегу, неки хоће да је ту био стари градић римски, али ту нема трага од зида. Село „Царине“ ту је, а то је крај од села Риђана. За Моштаницу стару свак ти зна. Прича се да је постојала у вријеме почетка Мостара, за то је постала ријеч: „Шехер Моштаница“ а „М. стар Касабица“.

За Мостар се записало у своје доба, да је постао у 15 стољећу, при влади Ерцегових синова, или од Турака у почетку им доласка. А за Шехер Моштаницу само предање говори, којему само то можемо вјеровати, да је варош Моштаница зашто постојала, а од кад и до кад, не зна се. А могуће је да ће се што год о њој знати кад год, јер људи сада раскопав ју мјесто и тријебе баштину за усјење, а з се још ни једне ископине израђене није нашло само по ње који ђезан камен, а овај је може бит одишени на друге грађевине. Но лако је примјетити то, да варош ова није била богата грађевином, но доста сиромашна дрвенарија. То ме потјећа на многе у прошлости ратове и војске које су зашто овијем раскрићем многи

једно од сидара. И све то није спријечило кћи. Сава Петковића и мрнар да 17. у јутро поздраве са јахте пуцњавом и пјевањем имендан Њ. Св. Књаза Нашљедника. Оба моста на пристану море је сасвијем сломило и бачило на крај, и утопило три барке, које су, пошто се море стишало, спасене. И у Оцињу било је много штете. Валови су разрушили сасвијем оцињску риву. И по вароши и у пољу било је штете од велика вјетра. 19. и 20. наступила је јака зима, необична у овом благом поднебију. Планина је ођевена снјјегом, а у поље је земља смрзнута.

О светковању Новог Љета (Васиљева-дне) на Риједи, на Свијетломе Двору, јавићемо у идућем броју.

НАРОДНО ЗДРАВЉЕ.

OMNES HYDRORHVICI MORIUNTUR?

Nous faisons tous des vœux et des vœux bien sincères, dans l'intérêt de l'humanité, pour le succès de vos tentatives, mais permettez moi de passer et de discuter les résultats de ces tentatives.
Colin.

„Да ли свак умире ког закоље бије сан пас?“

Свакому је познато, а мени напоје из кроника листа Recueil de Médecine Vétérinaire да је врени хемичар Pasteur из петних жила трудно се око тога, како би разблажио отров бијеснила тако, да ушчува пасше од те погане болести.

Покушаји његови у rue d'Ulm и у rue Valenciennes навели су га да те своје студије уштријеби на племенитију корист а то, да сачува човјека од кучег бијеса. И збиља истраживања у својем лабораторијуму, отровни прелазни на различито живо и три ета прелиминарних комуникација ученим друштвима, наведоме га да поднесе начин како се лијечи кучи бијес путем разблажења отрови кроз судесивне пролазе и судесивне културе на врети животиње која је различита од паса.

Врени физиолог француски Colin озвао се као тумач овијем обиједијама медицинској академији у Паризу, а др. Saint Philipe — њега их је друштву медицинскоме у Bordeaux.

Colin (Académie de médecine Séance du 9 nov. 1886) пита, да ли јављени резултати у статистици Pasteurovoj одговарају вриједности превентивних инокулација и чуду се у велике на цифру (2400) народа који је до тада у лабораторијуму дошао.

Да их је било на броју од 2400 који се приказаше Pasteura то је истина, ама је сумњиво да је тај вас народ (1700 сасмијех Француза) био угривен од бијесног панчета.

И збиља данашњим статистикама није веле вјеровати, пошто већи дио њих издавају некомпетентне особе а елементи ни-

јех путова, често овуда јуриле, као Кретанке војне XII. и XIII. вијека. Маџари, Авари, Бугари и т. д., силне орде које су уништиле велику државу Римску. То су први узроци који су јамачно вазада стајали на пут напретног развртка Никшића, коме је сама природа услове напретка удијелила.

2., Риђани. Село је Риђани од старине знатно. У пјесме се чешће помиње село Риђани и кнеже од Риђана. О њему сам и прије говорио.

3., Римска калдрма. Од моста Моштанице па све испред села Риђана пољем, пружа се лијена стара калдрма два сата ода, а то је западу до старог Моста-Буеидекога, који су, по свој прилици, подигли Римљани, кад и ову калдрму, која је криво утеснена каменом бремељачем, и сад у цијелости стоји, а широка је 8 стопа. Кад путујете лети од Никшића к Рису или обратно, можете и невидити ове калдрме, њом се путује зими када вода стоји на Сланоме, како сам прије казао.

4., Разне градине. Стотине хумака у околини има па које би рекао ође је нешто грађено у земљу. А то најприје могу бити ратни заплони — пшани. Но зна се и за неке грађевине. Темељ једне знатне куле у своје доба налази се на пресма брда Бодоша, два сата од града. А још знатнија је друга према ње, исте даљине,

јесу никад контролирани као што треба а и не могу се контролирати.

На пр. ожалости куче, бјежи из куће без икаквог узрока и напада без икакве провокације на чељад и на живо које су ерета путем. Наредба пулице убија га, јер је побјеснило. Друго куче кога путем провоцирају, злоупотребљују угризаели, убино је исто.

Ако је у мјесту сједините марвеног љекара, отвори се љешина убијеног пса.

Доста да се наиђе на крваво жвало, на комадиће сјена или сламе у естомаху (а то се налази у овијем псима који немају ту срећу да припадају госпоцкој софри) констатира се бијес.

Констатира се ради триста узрока.

Прво што је куче било пјетко, те је ујело; друго, јер се по правилу марвене пулице мора убити; треће, кад се није сигурно свога посла, боље је узети неке прекаудије, као псена врелим гвођђем а нагледати угривено живо, а на сврху чудне штете ако је једно или двоје пшачици нестало.

У оваквим случајевима чине се велике неправде.

И сама аутопсија није у стању да докаже на прегледао мирскоком најбољи ветеринар као Kölliker или Ranvier.

Сигурност је само онда, кад се је нагледало болесно пшаче а особито кад је лиисавало парализирано неколико дана доцније него што су се прије казали први симтоми болести.

И ово је разлог зашто треба умањити један добри број бијесних пшачици од небјесних, а ради истог узрока из статистике Pasteurovoj од броја угривених особа, један лијени број који нијесу биле никад угривене, јер су резултати антирабичног лијечења апсолутно негативни.

Да је ово овако то ће свак припознати, а особито ми марвени љевари, који смо често позвати да правимо аутопсију и да констатирамо бијес.

Има колега који савјесно извршују своје звање, али има и овијех, који лакоумно наслањајући се на неке анатомо-патологичне озледе, који мало, или боље ништа доказују, издавају свједочење бијеснила.

Из пете Pasteur-ове статистике могла би умањити један не мањи број од првога, кад промислимо да сви индивидуји, били људи или животиње угривени, не примају бијес па и не лијечени.

Овај фактум одавна је потврђен.

Не примају бијес ради триста узрока.

Често је зуб сух, празан, или је у њему недостатна мјера отрова; слину може одијети велика крв, или ако остале на мјесту не унише се, јер се њамјеша ексудатом, те с њим нешуми дјелујући као свако остало страни тијело, а на сврху отров се може неутрализовати, уништити. Како то? То не знамо.

Неки мисле, да ако се рана не прође врелим гвођђем одма, да ју више није потребе жећи. То није истина.

Слина, особито кад је густа, кад се претеже, слаба је дифузивна текућина, мало се даје вијешити са водом или са крви, не улази лако у различита ткања да сачини озмотичне струје.

Остаје неколико времена не упијена. Слина јоште за неко вријеме сачиња

на једној литици (више) што се диже уз Планиницу, крај Сливла а под горњим гробом Острога. Под њом се саетају ова два пута, један што долази од Зете преко Планинице, а други преко исте од Котора—Цетиња—Кчева и спуштају се у поље Никшићко. Остатак је зида још до горњег боја, веле, и врло тврдо тако, да се ни кучијама не да распнати, јер су људи покушавали не би ли што нашли. Гомила је велика а мисле да је волат (свод) под кулом још у стању и да ту има што-год. Ниже ње је студенак живе воде, а веле да има и тунел неки од града к пољу кроз земљу с каменом сведен и дуг до 2—300 метара. Ове обје народ зове „Ерцегова градина“, што је и прилика то, да су у оно доба подизане — као поградничне карауле између Ерцеговине и Зете Балшића. Према ове друге а више Новора, диже се према Острогу вис Градац, за који веле е се тако зове за то, што је негда на њ била некаква грађевина. Никшићу је више Уздомир, на сјеверу сат од града, а коме је силна гомила камена, а мајниже ње стара црквица мала. Многи мисле да је овдје некад био неки градић, јер и вода је жива аз пољани код црквице. На њему је у ратно доба стојада стража турека, а и наша војска при освојењу града. За ове међе преко планина ништа се не зна, само се мисли да су то старе границе. Једну

депозит кроз које би вријеме остале текућине одавна нестале.

Дакле врело гвожђе (cauterium) ако ли дјелује у дубоко и у широко, корисно је, па и прошло неколико времена од када смо угризени били.

По свој прилици, врело би гвожђе сачувало нас од отрови, кад би га одмах и срчано употребили, те би остала даида наша ерства била сувшпа.

По души, даида нас би нас врело гвожђе, са којим се боље практикује, сачувало од болести.

Сада остају још они индивидуи, које је вакцинација, или какво друго ерство, могло спасти.

Тај је број преказат од угризених а помрлих особа, сваке године прије Пастеровог лијечења.

По најбољим статистикама било би их 30 сваке године.

По Colin у ставимо да је 30 умрлих особа, те остају 18—20 само онијех, које је вакцинација спасла, онда резултати лијечења који су у почетку били најбољи и ако у појединим случајима одговарају, ипак доказују да лијечење није него често абортивно.

Colin вели, да се је могло одмах у почетку означити вриједност, и то експериментима на живоме.

Да су се пуштали ујести од једног бијесног пса барем 100 до 200 здравих, те групу угризених раздијелити у три дијела.

Један од живог запустеног, други којима су од пашцаи ране жегли, а трећи од вакцираних. Одмах би се виђело након мало мјесеца, у којој пропорцији лијечено живо прима бијес и у коме размјеру, каутеризовано и вакцирано не прима га.

У паралелним серијама била би се означила релативна вриједност каутеризација и задоцњених вакцинација, или простих или ритраних вакцинација, са слабом и енергичном отрови.

Треба знати, да Colin није био у комисији коју су означили дао развиде, јер би се он био знаога изрекао.

Што је та комисија учинила, што је штала, што је верифицирала не зна се.

Свак се томе чуди, јер ту фали знањствена контрола.

Што се је догодило да су господа учиваца, задовољавајући се са комуникацијама вредног хематра, допуштали екстраординарним ентузијастичним штоватеља да истане нека сумња исповјерљивости и то вада, јер су неки случаји лијечења испали рђави.

Saint Philippe пак тражио је да се именује комисија, која ће надгледати на случајеве, који би могли рђаво испаста.

Интересантан је његов говор.

Ја не тражим да се именује комисија е тога, да постанем неки контролер великог чина Пастеровог, то би изгледало смијешно и проти онштем достојанству, него тражим у корлет знаости, у корист саме методе.

Ја нијесам крив ако су се медици повукли са пошрпшта превентивне иновације. Сад не ради него сами експериментатор, а публика лијечи се intermediaire фали -- Од потребе је на мјесту.

Кад би једно чељаде кога су инокуларили умрло, од велике је потребе да

познамо узрок смрти и да испитамо да ли могу експериментирати неке околности сеобите, које би нам могле растумачити неуспјех лијечења.

Држим да је у томе компетентна независна знањствена комисија, која би заједно са Пастеровом радила.

Вријеме је да се таква комисија склопи.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

ПРОМЕТ ДОМАЋИЈЕХ ПРОИЗВОДА У ЦРНОЈ ГОРИ.

Даниловград, 6 дец. 1887.

На данашњем пазару биле су разној трговини цијене ове:

Говеда, по 14—35 ф. — Телад, по 5—7 ф. — Коњи, по 20—32 ф. — Овце, по 2—3 1/2 ф. — Јагњад, по ф. 1—1 3/6 п. — Козе, по 2—3 1/2 ф. — Јарад, по 1—1 1/2 ф. — Свиње, по 2—8 ф. цијеном све по комаду. — Вуна, ока по 60—70 н. — Сир, ока по 25—35 н. — Масло, ока по 70—85 н. — Коже, по 80—90 н. — Дуван, ока по 80—120 н. — Месо, ока по 17—30 н. — Риба, ока по 40—50 н. — Руметин, ока по 12 3/5—14 1/2 н. — Пшеница, ока по 12 3/5—14 1/2 новч. Раж, ока по 12—13 3/5 — новчића.

Никшић, 20 децембра 1887.

На данашњем пазару биле су разној трговини цијене ове:

Овце, по 2—8 ф. — Козе, по 2—6 ф. цијеном по комаду — Руметин, ока по 14 н. — Руметиново бранно, ока по 15 н. — Пшеница, ока по 15 н. — Раж, ока по 13 н. — Јечам, ока по 12 н. — Просо, ока по 11 н.

Бар, 21 децембра 1887.

На данашњем пазару биле су разној трговини цијене ове:

Руметин, багаш по ф. 1-70 н. — Пшеница, багаш по 2 ф. — Сир, ока по 58 н. — Вуна, ока по 80 н. — Дуван у пера, ока по ф. 1-20 н. — Укљеве, ока по 16 н. — Ситни брави, по ф. 2-60 н. — Тумур, товар по ф. 1-40 н.

Црногорско Поморство.

Оцињ, 7 децембра 1887. — Ове недеље за прва два дана имали смо лагушне вјетрове од I. квадранта и лијено вријеме, а последње четири дана вјетрове од II. квад. лагушне са кишом и море мало узбуркало.

Барометар 75-8.

Доједрише:

Траб. тур. „Бела Роза“, тон. 22, кап. Уесин Оти, крцат, из Драча.

Шкуна тур. „Глорија ин Тисело“, тон. 65, кап. Уесин Пелино, крцат, из Ријене.

Траб. тур. „Бела Вита“, тон. 17, кап. Сулејман Вели, празан, из Будве.

Траб. цри. „Леоне“, тон. 35, кап. И. Дермани, крцат, из Св. Николе.

VII.

Религиозне грађевине и споменици.

Јужно пред градом (варошом) била је једна земљана гљивична (брежуљак) коју народ зове „Гробна гљивица“. Нови колеки пут почет из вароши, ударио је посред ње. На западној страни пута показао се гроб који покрива дугачка плоча, проста, неизрађена. Из њега к путу вири једна кост од гњата људског, али се још не зна имали што у гробу.

1. Гробље Никшићко. Источно на крај вароши види се стара и малена црквица св. Петра и Павла. Она је уска и ниска. Некад је била у пола грађа, то се види, да је настављана, јер се виде у зиду предњему велике оне плоче што се негда на гробовима биле. На њу бјеху синска вратаца од једноставног камена прорезана, унутра простим плочама патосана а плочама и покривена. То је све о њој што се има рећи. Само још то, на њој растајаше неко какрчаво дрво налик врба, ракета, шта ли. Скоро је нешто

Траб. цри. „Хаирлије“, тон. 31, кап. Омер Шабани, крцат, из Св. Николе.

Траб. цри. „Буона Сорте“, тон. 21, кап. С. Адем, крцат, из Бара.

Траб. тур. „Божана“, тон. 12, кап. М. Мустафа, празан, из Св. Николе.

Траб. цри. „Кориере Скутарина“, тон. 34, кап. С. Јусуф, из Риена, празан.

Траб. тур. „Мурадије“, тон. 15, кап. М. Омер, из Дубровника, празан.

Траб. тур. „Хаирлије“, тон. 15, кап. С. Али, из Мељине, крцат.

Пар. аус. уг. „Фиме“, тон. 420, кап. С. Мрак, дође уредно из Медове и послје искрцања неколико путника и трговине отпотова за Бар.

Пар. аус. уг. „Делфино“, тон. 500, кап. П. Сузанић, из Бара, и пошто искрца неколико путника и трговине отпотова за Медову.

Одједрише:

Траб. тур. „Бела Роза“, тон. 27, кап. Уесин Оти, крцат, за Дубровник.

Шкуна тур. „Глорија ин Тисело“, тон. 62, кап. У. Пелино, крцат, за Св. Николу.

Траб. тур. „Бела Вита“, тон. 17, кап. С. Вели, празан, за Медову.

Траб. цри. „Леоне“, тон. 35, кап. И. Дермани, крцат, за Триешће.

Траб. цри. „Хаирлије“, тон. 31, кап. О. Шабани, крцат, за Трет.

Траб. цри. „Буона Сорте“, тон. 21, кап. Сулејман Адем, крцат, за Св. Николу.

Траб. тур. „Божана“, тон. 12, кап. М. Мустафа, празан, за Бар.

Траб. цри. „Кор. Скутарина“, тон. 34, кап. С. Јусуф, празан, за Св. Николу.

Траб. тур. „Мурадије“, тон. 15, кап. М. Омер, празан, за Бар.

Траб. тур. „Хаирлије“, тон. 15, кап. С. Али, крцат, за Обот.

Бар, 16 децембра 1887. — Сву ову недељу имадосмо јаке и умјерене вјетрове јужне и западне, облачно и киша, море узбуљено.

Барометар 75-3, стање температуре Р. 9.

Доједрише и одједрише:

Пар. лојда „Делфино“, тон. 500, кап. Е. Лева, из Оциња, крцат, за Будву.

Пар. лојда „Тритоне“, тон. 506, кап. П. Сузанић, из Будве, крцат за Оцињ.

ЧНТУ.ЈА.

†

Из лијенијех Кашћела стигне нам тужна вијест, да се у паручју своје породице преставио **Кажимир Лукетић**, један од најбољих омладинаца Далмацији. Покојник је особито писао у Рабощу; био је десна рука, не само него и први савјетник војводе Драшка.

То је опи мудри Игуман Стефан, који се свечанијем приликама појављивао међу војском Рабощевом, која га је поштвала збиља као каквога старицу. А био тек настао да живи; учећи медицину на бечком свучилишту стекао је бољешћу,

поправљена ћермадом, проширена врата и динута дрвна звонара с једним звоном.

Не колико је познатна црква, толико је знатније ово ње многобројно гробље старо, са стотинама на гробљу израђених плоча. Плоче су дуге као и гробови, тешке и дебеле, те због тога их има које нигда подизане с мјеста нијесу; особито оне с управљеним великим сандуцима, у које има по неколико хиљада ока. Камење је вађено баш на мјесту, више цркве у Петрову главину. По плочама су шаране по средини звијезде а наоколо везене као гајтаном двоструко и троструко. Не занимљивије су оне веће скриње, неке више од боја високе, а озго сведене на примјер крова кутњег. На њинијем платнима с обје стране изрезани су вјештачки обичаја онага доба. Рад је разновидан. На неким је по цијелом платну скриње дубоко резано поље са ступовима који се заједно своде горе, исто као унутрашња платна неке цркве са стубовима. Наоколо пак као и на плочама, резан је гајтан унпстен или засукаан а око њих олуци. Новегдје би рекао да резане налице лозову линију и ружину цијету.

Ово гробље први пут прегледасмо, ја и Рус Павле А. Ровински, прије 5—6 година. Ми се позабавасмо код оних височитих сандука на лијевој страни до цркве. На једном се виде мачеви или подобна оруђе, премда је

од које није могао оздравити. Тако дјакле војвода Драшко са Ивом Бутијером тамнују у петражном затвору, Игуман Стефан за вазда оставља у тузи војску Рабощеву, а то ће рећи омладину еписку од Задра до Скадра, која га је љубила и поштвала, и која га неће никада заборавити.

Т.

†

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Мој стриц **Јово Радичевић** у вјечност се преселио 20 ов. м. послје кратке своје болијести у 59 години свога живота. Смртне су му остатке браћа наша селаци до гроба попутали, и наш парох г. Бошко Маџаровић у присуству дошавшијех знаваца из Зете свечано га је сирео и пред парохијалном црквом светога Николе матери земљи предао, 21 ов. м., на чему им ја, и сва моја ожалашћена родбина највећу и најтоплију благодарност изјављујем.

Бериславци, 24 децембра 1887.

Ожалашћени синовац:

Мањо Спанаов Радичевић
ученик основне школе.

ПАМЕТАР

за мјесец децембар.

1. (13) дец. 1814. пензионовани државни савјетник Бала у Мишколцу оснује стипендије за 10 ученика православне вјере из Маџарске. Ове стипендије уживале је и доста Срба православних.

2. дец. 1876. постане митрополитом кијевским и цијеле Русије Србин **Киријан**. Он је у Русији први наново повратио просвјету, која је под татарском влашћу била пала. Некоји његови сини имају у Русији канонску важност.

3. (15) дец. 1862. (прије 25 година) умре у Панчеву трговац Василије Ристић, који је своју кућу у Панчеву у вриједности 30.000 флор. оставио на 3 стипендије православним Србима: једну за јуристе, једну за медицинаре, једну за техничаре.

4. дец. 1587. (прије 300 година) Ђесар Рудолоф II. дарује своје канцелару Фавсту Веранчићу Петрову Поље у кишкој мушаквији и Мућ и Жрновицу код Класа у Далмацији.

5. (16) дец. 1758. Марија Терезија укине злоупотребу, по којој су православни Срби у њеној царевини морали да светкују римокатоличке празнике.

6. (17) дец. 1713. умре Павле Витезовић (Ритер), родом Сењанин, први штампар у Загребу. Писао је више историјских дјела.

7. (19) дец. 1828. родио се у Корупској словеначки писац Антоније Јанешић.

8. (19) дец. 1711. умре у Хебу (Егеру) у Чешкој епископ десот **Ђурађ II. Бранковић**, као заточеник. Ђесар Леополд I. заточио га је тамо и десот је провео у Хебу 22 године. Тјелому је 1743 године пренесено у манастир Крушедол а тамо погребено.

9. дец. 1337. умре архиепископ Данило II, који је еписком црквом управљао од 14 септембра 1323.

сам гледао преко Рудина, од сјеверозапада на југо-истоку. Овакву међу гледао сам иза Острога правце истоку, непрекидану већијем брдима и гљивицама. Гомила много има. О њима се мисли да су стари жртвеници, а за мање гомиле да су набачене на каква великога грешника, као издајника, а бивало је да народ под гомилу метне и женску с копилетом.

Раније куле турске биле су једна на Крстан а друга на Трубјелу, западно од града, оне Рудине почињу, и данас је зид њен у стању. Мало даље од ње идући Грахову, леже крај пута (за Риен) два обла израђена камена, по прилици из Римског доба. Кад сам предпрошле године овуда пролазио за Риен, причали су ми како се зову ови камен, по загубио сам биљешку, а чини ми се као да рекоше: „Ђевојини мјехови“, као да су то били мјехови скорога накупљена у планини, на грешна дјевојка клела се криво и за то јој се мјехови окамене. Ко зна боље нека опише ово.

Дошпије стратегијске куле Турске у обрану града описао сам, само су још неке најближе града остале, од којих је најзаталнија Чаљаница на вису Чаљаница јужно, километар од града. Њу срушише наши топови с виси Требљесе, али је ипак позиција на јурин узета, 10 дана прије заузећа града. Требљеса је знатна позиција, ко има пу у власти тога ће бити и

камен цри и трошан те га је дуго вријеме оштетило. Но занимљивије онај што су на њ изрезани по дну коњи и на њих људи, а изнад њих на другом реду чељад обојег пола и држе се за руке. Народ зове ово „Грчко гробље“. Госн. Ровински мисли, да ће бити Словенско, по горњој слици на споменику, јер вели, то је само славенски обичај да се младеж за руке држи и коло води око цркве, за што нас ова слика потјеђа — прије имености код Словена.

Један натпис. На сјеверној страни на врху гробља, види се један висок споменик надгробни, височи и дебљи од човјека а форме прави крст, четвороугон и фино израђен. Пред њим лежи такође израђена плоча по гробу, до самог крета, на њој је илдуљбена јама (каменица) је се зачекује по неколике оке воде. На раскрињу овога споменика изрезан је крст и на њ натпис, на горњем рогу у пет вртица, у свакој по два а у средњој врти три слова. Најприје почиње крива пауза па онда она стара четири слова црквена што обично ш њима почиње: I C X C криве паузе међу њим и испод њих, а ниже њих: ДРАКУЛА а преко крета СЫКРСТЬ-ВОИВОДЕ а на доњем рогу ДРАКОВИЦА В било је још које слово ће је мјесто оштећено.

По нашем тумачењу моје прва четири слова у врхој врти значе И-

10 (0) дец. 1689. преко 2000 Турака од Софије дођу под Беду Паланку, одакле се врати уклони са Ђесарском посадом (Срби и његовој Нијемаца).

11. (23) дец. 1848. патријарх Јосиф Рајачић прогласи све оне за бунтовнике и издајце, који не ће њему да се повињују.

12. (23) дец. 1743. славоиски пашури барона Тренка побуне се у Бризаци на Рајан, хотећи да иду кући на зимовник. С тешком муком умирише их.

13. (25) дец. 1837. (прије 50 година) патријарх патријаршија одазва мостарскога владика Проконија (Грка) у Цариград на епископију. У Мостар дошао је у фебруару 1837. Овај Проконије био је касније митрополит у Сарајеву.

14. дец. 1502. мађарски краљ Владислав начини мир са Турцима на 7 година, усљед кога остаде му у Босни Јајде и Сребрник, а у Србији Шабац и Биоград.

15. (26) дец. 1769. српски народни конгрес закључи, да се епоје епархије костајничка и горњокарловачка, што и буде, кад после две године умре карловачки јениско Данило Јакшић, те сједињеном јенишарском поче управљати костајнички јениско Јосиф Стојановић.

16. (28) дец. 1813. Французи предаду Ђесаревцима Клеу у Далмацији после две недеље од 18 дана. За вријеме оне одликовали су се Далматинци и граничари Бановци, Личани и Огулинци. Поручник Милутиновић од Личана управљао је топовима, а хвале још и капетана Станића од Огулинаца и Милошевића од Далматинаца.

17. дец. 1387. (прије 500 година) војска босанскога краља Твртка освоји тврду (Петровину) у Далмацији, а тога истога дана одуставе од оне Нина.

18. (29) дец. 1787. (прије 100 година) допусти се свима Јеврејима, који су насељени у земљама угарске круне и порезу плаћају, да могу торбарити по војничкој граници. Године 1801 ово им се торбарство забрани по границама и та забрана би поповљена 1820 и 1837 г.

18. (30) дец. 1862. (прије 25 година) српски капучења у Цариграду преда порти ноту, којом се тражило, да се Србији предаду Савар и Мали Зворник, исто тако и кнежевина Елизабетурм код Адакала. Порта одговори за кнежевину да састави дво Адакала, а о Савару и Малом Зворнику ћутала је.

19. (31) дец. 1837. (прије 50 година) роди се у Трети Дарина Квечић, потоња црногорска кнегиња Даниловица.

20. (31) дец. 1789. код Сива (?) у тимочкој Крајини ударе 1200 Турака на српске (Кочине?) брајкорце, али изгубише 200 друга и мораше уступити.

21. (31) дец. 1616. хтједоме Мљечићи ноћу на пријевару да добију Сењску Ријену, али их сењски ускоци натјераше на бјежање.

22. дец. 1813. (3 јан. 1814) једна куманија (чета) српских граничара удари на француске опколе на брду код тврдице Делеклиз код Женеве и освоји их, усљед чега преда се Ђесаревцима Женеве, где они добију 7 топова, 120 центи барута, 26 центи ливена олова, више тисућа топовских танади и пренелица (граната); вина, ракије. Овим добитком пала је пренона даљом продирању Ђесареваца према Лиону.

сусе Христос, друге двије врете: Дракула син Крета војводе. Потоња врета оста нам за опда непотумачена, јер су слова врло искварена, но ја сам доцније дознао, с помоћу предања, шта значи: „Драњево“ или Драњевина, а то је село одакле је Дракула син Крета војводе, на источној страни града не нун сат ода, село малено ће се сада виде зидине од 3—4 старе куће (куле), а то је у потоње доба на мали заселак села Рубрежа, те за то се старо сеоце Драњево скоро заборавило. По традицији она се доста зна за војв. Дракула и војв. Крета, да су они исто унуци Никитини, од једнога сина његова, који је досељен у Драњево, кад и онај у Требљесу. Између осталих најљепше о томе прича потомак војв. Дракула капет. Стеван Пекић из Дробњака. Крето и Дракула живили су око свршетка XVI вијека и почетка XVII вијека. Њихови синови, због крвине освете, утеку из Драњева и настале се у село Превину у Дробњацима; а то су ми ђедови. И данас ми знамо баштине што су биле нашијех ђедова“.

(Поставиће се.)

23. дец. 1788. (3 јан. 1789.) умрије у Загребу барон Тома Орешковић, цуконик крајевачке граничарске регименте, заповједник од Новог, витез ордена Марије Терезије.

24. дец. 1766. (4 јан. 1767.) умре Макарије Петровић, архимандрит тврскога манастира Желтикова, ректор тврске семинарије. Родио се 1734. г. у Темшвару, где му је отац био парох. Списао је доста дјела, која имају трајну вриједност у руској богословској књижевности, као проповиједи, које су више пута издаване; Светемат филозофије и богословије, такџер више пута издаван; Живот св. кнеза Михаила Јарославића Тврскога; Живот тврскога јенискона, Чудотворца Арсенија; Армонија на језику ђеље.

25. дец. 1587. (прије 300 година) српски вараждински граничари донесоше арцидуки Ернесту, врховном граничарском команданту, главу бега од Зворника и 4 барана, које су добили од Турака, кад су их разбили код Иванића.

26. дец. 1796. (6 јан. 1797.) српски брајкорци помогаше на јуриш отети од Француза Швабеншанц код Кела са 5 топова, а пред ноћ истога дана они састрга, а граничарски пицари (стријелци) сприједо, помогаше отети главни опкол; за то Французи после три дана оставе Кел, који су бранили 7 недеља дана.

27. дец. 1387. (прије 500 година) народ у Третиру устане на племиће, који су држали се мађарским краљем Жигмундом, многе посече, други утеку, а у Третиру завлада страна наклоњена босанском краљу Твртку I.

28. дец. 1789. (8 јан. 1790.) скадарски везир Махмут наша Бушатлија удари са 12.000 Арнаута на Црногорце и Брђане, који га у љуту боју побједо. Наша усту и у Подгорицу, одакле удари на Комане, али се Црногорци натури за њим, отму му плијен, запале 4 арнаутска села и још добију неколико стотина грла говеда. Овом приликом паде до 200 Арнаута, а Црногораца 23, међу којима и ријечки војвода Ђурашковић.

29. дец. 1829. (10 јан. 1830.) умрије ђаковачки бискуп Емерик Карло Рафај, народни писца.

30. дец. 1463. на падованском свеучилишту изједначе Далматинци са другим нацијама, које су тамо сачињавале правнички факултет.

31. дец. 1438. даду Мљечићи своје племство Ђурђу Вуковићу, кнезу у Херцеговини, Босни и Македонији. Он је био рођак грчким царевима, цариградским и трапезунтским, из племена Анђела и Комане. Речене године био је дошао у Мљетке као посланик трапезунтскога цара Јована, који му дао за жену своју сестру Ану. Кад Цариград паде и последња независна српска држава, Вуковићи се преселе у Мљетке, где се сродо са породицом Лазара и прозову се Вуковићи — Лазари, а касније само Лазари. Вуковићи су у Мљецима основали прву српску печатњу.

Децембра 1579 умре Никола Наљешковић, јеник и велики математик; пана Григорије XIII. заво је и њега, кад је поправљао јулијански календар. Родио се у Дубровнику око 1510. г.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ.

ПОЗИВНА ПРЕТПЛАТУ,

НА НОВ ЛИСТ:

ВЈЕСНИК

СРПСКЕ ЦРКВЕ.

Има и сувише јаким и оправданих разлога који нас руководе, да поред постојећих црквених листова у Србији и на страни, покренемо и овај нов, црквено-религијски лист. Док они обрађују стручно црквено-богословска питања и баве се искључиво науком богословском, докле сувремена, религијска питања из живота и практике црквене, помињу само узгред, без даљег разлагања и претресања. Ову другу страну, нарочито данашње стање и положај српске цркве; њен унутарњи живот и развијање, биће поглавити задатак овог новог листа. А питања, како канонских, тако и административних и религијско-друштвених, има и сувише, која су још једнако отворена и ичекују да се свестрано претресу и расчисте. Само ваља отпочети, па ће тек онда избити на површину све, што је значајно и стварно, како по цркву, тако и по сами државни склоп. А ово је сада на дневном реду.

То је уједно и побуда, која нас обнадежава, да ће овај нов црквени лист, што га покрећемо, заинтересовати не само свештенство српско, већ и остале побожне Хришћане, надајући се, да ће он задовољити потребу, која се онажа у овим садашњим, прелазним данима.

Овим је, могло би се рећи, обиљежен у једно и сам правац овога листа и онда

би остало само једно, да се пријатељи овога нашег подухвата подухвате, како би се ова племенита замисао могла што прије остварити. А то се може постићи само тако, ако се г. г. свештеници и они, који се интересују, нашим црквеним стварима заузму, да лист добије што више уписаника, који ће га материјално потпомоћи, да се на свијет јави и дуго одржи. —

Ну, да се не би двоумило о томе, шта ће се у листу писати и каква ће се читања расправљати, износимо овдје и сам програм листа:

„Вјесник српске цркве“ доносиће по могућству чланке и расправе овог садржаја:

О вјери и побожности хришћанској.

О сувременим — црквеним питањима с погледом на развитац српске цркве.

О црквеним установама, с примјеном на практиву у српској цркви.

О дужностима, раду и узајамности српског свештенства, као учитеља народа и проповједника вјере, морала и побожности.

О Христовој науци, њеном значају и примјени, у васпитању и животу.

О положају цркве у друштву и држави и њиховој узајамности.

Ријечи и беседе црквене.

Приче и поуке из хришћанске историје.

Дневна питања из сувременог црквеног живота (дописи).

Биљешке из стране црквене књижевности.

Библиографија српске књижевности.

Расписи и наредбе црквених власти у Србији.

Читуља словенских и српских светаца. Ситнице. — Правило црквено. — Огласи.

Лист ће излазити три пута мјесечно. Цијена је листу на годину 12 динара. А претплатити се може најмање на пола године. — Претплата се шаље напријед потписаном и то у плаћеном писму. Претплату примају и све поште у Србији. За Аустро-Угарску стаје на год. 6 флор.

Умољавају се г. окружни протојереји, намјесници, старешине манастира и остало свештенство српско, да што више уписаника скупе, па и сами да се одазову овом позиву.

У Биограду, на Никољ-дан 1887.

СВЕТ. Ј. НИКЕТИЋ,
проф. биогра. богословије.

Почетком 1888 године прелазни црквени лист „Истина“, који су до сада издавали професори православног богословског завода задрског, у своје власништво. До сада је лист овај, коме сам и сам 15 мјесеца био уредником, имао лијеп број читалаца, а лијепо је било о њему и мишљење нашега, па и страног свијета. Свечимни, но неограниченом љубављу спрам свега православања и милога Српства пронакнута, рад досадашњих издавача „Истина“, стекао је лијепо признање и ван наше куће. Орган светога синода прељубазне нам сестре руске цркве петроградски „Церковный Вѣстник“, осим тога угледни журнал „Вѣра и Разумъ“ (Харков), „Страник“ (Петроград), „Благовѣстъ“ (Харков), „Candella“ (Черновице), „L'Union Chrétienne“ (Париз) и други, с похвалом су спомињали „Истину“ и поклањали пажњу ономе, што је у њој излазило. Наши српски листови, можда с незнатном занимком, кад су о „Истини“ говорили, чинили су то увијек пријазно, поједини чланови српске јерархије и народа у писима својим хвалили су је, а није осудјивало ни усмених изјава признања. Околности те свједоче ми, да „Истина“ није била вапшој цркви и књижевности нашој црквеној на одмет. И то ме храбри, да продужим издавање „Истине“, а пошто нећу мијењати праца листу, држам да ћу моћи, уз помоћ Божију и сарадњу пријатеља листа овога, очувати му бар лијепи глас, кога је до сад стекао, и одржати га да буде достојан светога имена, које на челу носим, — па ће се браћа свештеници и од сад хтјети радо на „Истину“ претплативати.

„Истина“ ће излазити у мјесечним свескама од три табака, досадашњег формата. Пошто је тијем обим листа знатно умножен, морао сам му и цијену ударити на 4 флор. а. вр. годишње. (За Србију 10 динара).

Све пошиљке (писма, новце и др.) треба управити: Уредништву „Истине“, Загар (Далмација). Претплату из Србије прима „Књижара Велимира Баложкића у Биограду“.

Ко жели лист држати, нека се са претплатом пријави чим прије, јер ћу прву свеску, која ће изаћи у другој половини мјесеца јануара, штампати само у онолико комада, колико ми се претплатника пријави. Скупљачима дајем за 10 примјерака 1 на дар.

Ону господу, која су досадашњој администрацији „Истине“ јавила, да желе лист и па даље држати, или су што у име претплате за 1888. год. истој већ послали,

сматрају за претплатнике овога листа, или нека ме извјесте, да тога не желе, па ћу им повратити новац, који сам од досадашње администрације примио.

У Задру, концем дец. 1887.

Протопрезвитер Јован Вучкович
проф. у правосл. богосл. заводу загар.

У добу, када после злокобне косовске битке геније народа српског ствараше тужно пјесме, које нам негдашњу сјајну прошлост дивно опјеваше и славу имена српског на све четири стране образованог свијета разнесоше, у том по нас судбописном добу под благим поднебјем српско-словенског југа у слободном граду Дубровнику почело се развијати умјетничко пјесништво, које се са појезијом сувремених културних народа у сваком погледу достојно упоредити може, и које се у најљепшем цвијету свом појавило у дјелима Ивана Гундулића, узор пјесника књижевности дубровачке, одушевљеног Словенина и родољуба српског.

Како се пак 8 јануара идуће године по нов. кал. завршује три стотине година од рођења одличног преставника овог првака народне нам књижевности из тога периода, и како смо данас срећни, да му можемо трдетагодишњу успомену прославити, то смо се ријешили, да овом знаменитом приједом „Ирицином“ прештампимо и издамо највеће и најважније му пјесничко дјело под насловом:

„О С М А Н“

те да га тим прикажемо неколикој читавујој публици српској, која до данас можда није имала прилике упознати се са овим најљепшим умотвором његовим, који је до сада латиницом у више издања свијета угледао. Прво пак издање ћирицом од год. 1827. осим тога, што је у многим погледу недостаточна, данас једва се гдје и наћи може.

Да би нам прво ово књижевно подухвате наше што боље одговорило и вриједности дјела и прослави аутора му, па можда нашу примно се труда познати наш књижевник и филолог г. Јован Бошковић, професор велике школе у Биограду, да дјело под његовом редакцијом изиђе, и да му уз то наше предговор са потребним коментаром и речима.

За спољашњу угледну израду такође смо се постарили, пошто ће дјело на финој хартији и лијепим новим словима штампано бити.

У циљу увјерењу, да ћемо овим подухватом родољубиву услугу српској књижевности учинити, надамо се да ће нас народ српски у томе радо потпомоћи, те дјело ово, које је већ предато у штампу, са оном љубављу примити, с каквом га ми намјеравамо у руке му предати.

Цијену ћемо објавити кад дјело изиђе из штампе.

У Земуну, мјесеца Децембра 1887.

Књижарица Јове Карамата.

Јавно сам већ једном, да је моја књига:

„ЗИДАЊЕ СКАДРА НА БОЈАНИ“
изашла из штампе, а већ се са та може и добити код дољепотписаног.

Цијена је књизи само 34 новч.

Цетиње, 1 Јануара 1888.

ЂУРО ПЕРОВИЋ.

Поруке уредништва и администрације.

Шабацкој Омладини Кад се боље помоћете, ви ћете послати цуну претплату, а докле ћемо вам сласти ово лист сасвим бесплатно.

Српској занат. читалници Б.-Пешта. Претплате за децембар нијесмо примили. Запитајте на пошти. Ипак вам шаљемо бројев од прошлог мјесеца.

ОГЛАС.

ЈЕДНО ПСЕТО, повишега раста а мрке длаке, изгубило ми се.

Ко га нађе и мени новрне, дариваћу му 1 наполеон златни.

Ријека, 1 Јануара 1888.

А. Николајевич.

(1—3)